

**СЕКЦІЯ 6****СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ  
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА РОЗВИТКУ ЇХ ЦИФРОВОЇ  
ТРАНСФОРМАЦІЇ****Vinnytska Oksana Anatoliivna**

candidate of economic sciences, associate professor,  
associate professor of the department of finance, accounting, and economic security,  
Uman State pedagogical university named after Pavlo Tychyna, Ukraine

**ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ГРОМАД УКРАЇНИ ЯК ШЛЯХ ДО  
СТАЛОГО РОЗВИТКУ****POST-WAR RECOVERY OF UKRAINIAN COMMUNITIES AS A PATH TO  
SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Повоєнний розвиток громад і територій України є ключовим аспектом сучасних досліджень з відновлення національної економіки та забезпечення сталого розвитку держави. Війна завдала значної шкоди інфраструктурі, економічному потенціалу та соціальним зв'язкам, що створило значні виклики для багатьох регіонів. Відновлення громад, зруйнованих населених пунктів і територій є критично важливим для збереження державної єдності, покращення добробуту населення та створення нових економічних можливостей. Успішне вирішення цих завдань може стати основою для довгострокової стабільності, інклюзивного розвитку та європейської інтеграції України.

Післявоєнний розвиток громад є необхідною умовою для зменшення соціально-економічних наслідків війни, відновлення довіри до державних інститутів та стимулювання місцевої економіки. Розробка ефективних стратегій відновлення та підтримка локальних ініціатив дозволять забезпечити сталий розвиток навіть найменших територій. Особливо важливим є залучення інноваційних підходів, які можуть створити нові робочі місця, залучити інвестиції та інтегрувати місцеві громади у світову економіку. Таким чином, питання повоєнного розвитку громад є надзвичайно актуальним для України,

оскільки закладає основу для зміцнення національної безпеки, розвитку місцевих ініціатив і досягнення соціальної згуртованості.

В умовах воєнного стану, спричиненого зовнішньою агресією, питання стабільності та виживання територіальних громад стає надзвичайно важливим. Це стосується як громад, що опинилися в зоні безпосередніх бойових дій, окупації чи оточення, так і тих, що розташовані на відносно безпечних територіях. Виклики, спричинені війною, підкреслили важливість усіх рівнів управління для оборони держави та підтримки її суверенітету, водночас підтвердивши критичну необхідність координації та взаємодії між ними. Територіальні громади відіграють ключову роль у забезпеченні базових потреб громадян, їх соціального захисту та підтримки, особливо для вразливих груп населення і внутрішньо переміщених осіб. Адміністративна реформа, яка розпочалася з децентралізації влади у 2021 році, стала однією з найуспішніших ініціатив у сфері державного управління. Вона дозволила місцевим органам самоврядування ефективніше організовувати територіальну оборону та надання необхідних послуг, а лідери громад набули змоги ефективно діяти у складних умовах [2].

Для зменшення соціально-економічних наслідків війни громадам необхідно вжити низку стратегічних заходів, спрямованих на відновлення економічного потенціалу, підтримку населення та забезпечення сталого розвитку [1]. Серед важливих напрямів, які можуть цьому сприяти:

1. Відновлення інфраструктури та житлового фонду: це першочергове завдання, оскільки відновлення доріг, електромереж, водопостачання та житла є основою для повернення населення та активізації економічної діяльності. Важливо залучати державні ресурси, міжнародну допомогу та розвивати державно-приватне партнерство.

2. Розвиток місцевої економіки та підтримка підприємництва: створення сприятливих умов для підприємців, зокрема у секторах, здатних швидко реагувати на потреби ринку та забезпечити робочі місця. Це передбачає

надання пільг, створення бізнес-інкубаторів та стимулювання інвесторів для відкриття нових підприємств.

3. Соціальна підтримка населення: після війни багато людей потребуватиме матеріальної, психологічної та медичної допомоги. Необхідно розробити соціальні програми для переселенців, ветеранів та постраждалих сімей, забезпечивши також доступ до психологічної підтримки.

4. Розвиток системи освіти та перепідготовка кадрів: навчальні програми мають бути адаптовані до нових економічних реалій, а інвестиції в перепідготовку та професійну освіту сприятимуть покращенню добробуту населення.

5. Залучення інновацій та інформаційних технологій: використання сучасних технологій, зокрема у сільському господарстві, малому бізнесі та управлінні ресурсами, зробить економіку громад більш гнучкою, конкурентоспроможною та продуктивною.

6. Зміцнення місцевого самоврядування та залучення громади до управління: важливо залучати громаду до прийняття рішень, розвивати інструменти електронної демократії та підтримувати прозорість і звітність влади.

7. Екологічне відновлення та захист навколишнього середовища: розробка програм для відновлення природних ресурсів та екологічних об'єктів допоможе зберегти здоров'я населення та підвищити якість життя.

Отже, повоєнний розвиток громад України потребує комплексного підходу з акцентом на відновленні інфраструктури, підтримці місцевої економіки, соціальному захисті та екологічному відновленні. Ці заходи сприятимуть не лише подоланню наслідків війни, але й формуванню основи для довгострокового сталого розвитку та соціальної згуртованості.

#### **Список використаних джерел:**

1. Вінницька О. А. Міжбюджетні відносини в контексті децентралізації та воєнного стану в Україні. *Modern engineering and innovative technologies*.

2024. Вип. 32. Ч. 2. С. 138-143. URL:  
<https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/16854>

2. Сакун О., Школа В. Особливості повоєнного відновлення громад у контексті європейського зеленого курсу. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2023. № 4(50). С. 51-60. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.4.50.2023.535>

### **Arbuzova T. V.**

Ph.D. (economics), associate professor, associate professor of department of public management, administration and international economics, Bila Tserkva National Agrarian University, Ukraine

## **ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД FACTORS OF INFLUENCE ON THE FORMATION OF STRATEGIC GUIDELINES FOR THE COMPLEX RECOVERY OF TERRITORIAL COMMUNITIES**

Стратегічні орієнтири комплексного відновлення територіальних громад – це ключові напрями й принципи, на основі яких громади планують своє відновлення після криз, конфліктів чи інших викликів. Вони охоплюють довгострокові цілі розвитку громади, враховуючи соціально-економічний, екологічний, культурний, фізичний контексти. Основною метою стратегічного орієнтування є створення стійких, економічно розвинених, екологічно чистих і соціально згуртованих громад. Такі орієнтири формуються на основі аналізу актуальних потреб громад, їх ресурсів, а також загальнонаціональних цілей і пріоритетів, наприклад, воєнного та повоєнного відновлення в Україні.

На формування стратегічних орієнтирів комплексного відновлення українських територіальних громад чинить вплив динамічно змінювана класифікація регіонів України з огляду на хід війни. Науковці, державні органи, громадські організації нині підходять до цього питання з урахуванням кількох ключових факторів, основні аспекти яких включають [1], [2], [3]: